Тимощук Лілія Миколаївна,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».
науковий керівник:
Федина Віта Віталіївна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна в Україні призвела до значних і непередбачуваних змін як у економічній, так і у фінансовій сферах. Робота банківських установ у період воєнного стану тісно пов'язана з різноманітними ризиками, серед яких ключову роль відіграє кредитний ризик. Збитки від кредитного ризику можуть вплинути не тільки на фінансову стійкість окремих банків, але й на загальну стабільність банківської системи. Дієві стратегії управління ризиками дозволяють фінансовим установам адаптуватися до складних умов та уникати системних ризиків, що можуть призвести до серйозних наслідків для економіки.

Кредитний ризик характерний для всіх аспектів банківської діяльності, а його наслідки залежать від діяльності емітентів, позичальників або контрагентів. Цей ризик виникає щоразу, коли комерційний банк обіцяє надати фінансування, здійснює кредитування, інвестує кошти або будь-яким іншим способом бере на себе зобов'язання відповідно до укладеного контракту [1]. Насамперед, він залишається основним джерелом проблем для банків не тільки в Україні, але і у світі, тому, банківські установи усвідомлюють важливість процесу ефективного управління кредитним ризиком, що включає ідентифікацію, вимірювання, оцінку, моніторинг та контроль ризиків. Це передбачає виявлення потенційних факторів ризику, оцінку певних наслідків, спостереження за діяльністю, яка підпадає під вплив цих ризиків, і впровадження заходів для уникнення або зменшення їхнього негативного впливу [2].

Для ефективного управління кредитним ризиком в умовах воєнного стану розглянемо ключові стратегії, які фахівці з ризик – менеджменту можуть використовувати в банківських установах.

1. Розробка всебічної політики управління кредитними ризиками, яка регулюватиме процеси управління ризиками в усій організації. Політика повинна чітко визначати ролі та обов'язки зацікавлених сторін, а також процедури виявлення та оцінки кредитних ризиків, разом із стратегіями щодо їх управління.

2. Регулярна оцінка кредитного ризику. Щоб виявити потенційні кредитні ризики та розробити відповідні стратегії їх управління, потрібно проводити регулярні оцінки кредитного ризику. Це передбачає визначення можливих

сценаріїв ризику, оцінку ймовірності та впливу кожного сценарію, а також розробку стратегій, які ефективно знижують ризики.

3. Впровадження надійних механізмів зменшення кредитного ризику. Для мінімізації потенційних кредитних ризиків важливо впроваджувати ефективні механізми їх зниження – використання моделей кредитного скорингу, впровадження належних практик андеррайтингу та регулярний моніторинг кредитоспроможності позичальників.

4. Регулярне навчання співробітників. Постійне навчання працівників є критично важливим для їх розуміння важливості управління кредитним ризиком та способів його ефективного зниження. Це охоплює навчання з політики управління кредитними ризиками, моделей кредитного скорингу, практик андеррайтингу та планів реагування.

5. Розробка комплексного плану реагування на кредитні ризики з метою забезпечення швидкої та ефективної реакції організації на події, пов’язані з кредитним ризиком. Це включає розробку чітких протоколів для виявлення та стримування кредитних ризиків, інформування зацікавлених сторін та проведення аналізу після інциденту.

6. Проведення регулярних оглядів кредитного ризику для оцінки ефективності та актуальності програми управління кредитним ризиком. Це включає аналіз дієвості механізмів зниження ризику, виявлення можливих прогалин у програмі управління кредитними ризиками та впровадження необхідних коригувань [3].

Для ефективного управління кредитним портфелем і кредитною діяльністю банку необхідно розробити та реалізувати обґрунтовану кредитну політику. Ця політика має охоплювати основні елементи та принципи організації кредитної роботи в банку, визначати пріоритетні напрями кредитування, а також перелік кредитів, які не повинні включатися до кредитного портфеля банку.

Кредитна політика повинна регулювати кредитну діяльність банку та встановлювати правила формування кредитного портфеля. Кожному банку необхідно визначити власну кредитну політику, яка відображатиме напрями та специфіку його діяльності, можливості банку та його клієнтів, рівень допустимого кредитного ризику, а також права та обов'язки кредитних працівників банку [4].

У таких умовах управління кредитним ризиком стане більш ефективним, що дозволить створити сучасну систему контролю за кредитним ризиком у банківській діяльності. Це стане можливим через постійний моніторинг і своєчасну реакцію на проблеми позичальників. Банк має використовувати ефективну диверсифікацію сумнівних кредитів, встановлювати ліміти на допустиму величину кредитного ризику, застосовувати різні механізми для створення резервів на покриття можливих втрат під час ризикових кредитних операцій. Також не слід нехтувати можливостями сек'юритизації боргу - при необхідності замінювати банківські кредити додатковою емісією цінних паперів,

включаючи військові облігації, та використовувати ефективні засоби страхування кредитних ризиків [5].

Управління кредитним ризиком у воєнний час є надзвичайно важливим для захисту банківської системи, забезпечення економічної стабільності та мінімізації збитків. Дієві заходи дозволять фінансовим установам адаптуватися до складних умов і уникнути системних ризиків, які можуть призвести до катастрофічних наслідків для економіки в цілому.

Список використаних джерел

1. Федина В. В. Кредитний ризик банку: сутність та причини виникнення. *Підприємництво і торгівля.* 2023. № 39. С. 223–228.

2. Оцінка кредитних ризиків URL: https://finap.com.ua/otsinka-kredytnyh-ryzykiv

3. Strategies for Effective Credit Risk Management in Banks. URL: https://www.linkedin.com/pulse/strategies-effective-credit-risk-management-banks-vatsal-tayal

4. Хома І.Б., Скіп Р.А. Аналіз кредитної політики банківського сектору України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки».* 2022. № 11 (67). С. 241-247.

5. Хома І., Лук'янський О. Шляхи вдосконалення управління кредитним ризиком банку в сучасних умовах. *Russia-Ukraine War: Consequences for the World:* Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Internet Conference (м. Дніпро, 1–2 лютого 2024 р.). Дніпро. С. 142-144.